

EL REGAL DELS REIS

Un dòlar i vuitanta-set cèntims. No n'hi havia més. I seixanta cèntims eren en penics; penics estalviats d'un en un o de dos en dos després d'haver regatejat amb l'adroguer, el verdulaire i el carnisser fins que tenia les galtes enceses pel mut retret de gasiveria que contenia aquella resistència aferissada. La Della ho va comptar tres vegades. Un dòlar i vuitanta-set cèntims. I l'endemà era Nadal.

Com que la cosa no tenia remei, la Della es va deixar caure al sofà i es va posar a plorar. I això ens suscita la reflexió moral que la vida és feta de sanglots, sospirs i somriures, amb predomini dels sospirs.

Mentre la mestressa de la casa va passant de mica en mica del primer estadi al segon, aprofitem per donar un cop d'ull a la casa. Un pis moblat de vuit dòlars de lloguer a la setmana. No es podia arribar a qualificar de pobre, però potser a la policia contra la mendicitat li hauria semblat que ho era.

Al vestíbul de l'entrada de l'edifici hi havia una bústia on no arribava mai cap carta, i un timbre elèctric que no premia el dit de cap mortal, i també una targeta amb el nom «James Dillingham Young». El «Dillingham» era un signe d'ostentació d'una època de prosperitat anterior en què el titular cobrava trenta dòlars la setmana. Ara la paga s'havia reduït a vint, i les lletres del cognom «Dillingham» es veien difuminades,

com si sospesessin la possibilitat de retraure's fins a quedar convertides en una discreta i modesta «D.». Quan en James Dillingham Young arribava a casa i entrava al pis, la seva dona, que ja he dit que es deia Della, el saludava dient-li «Jim» i li feia una gran abraçada. Sobre això no hi ha res a comentar.

La Della va parar de plorar i es va empolverar les galtes. Es va acostar a la finestra i es va quedar mirant un gat gris que caminava per dalt d'un mur gris en un pati gris. Demà seria Nadal, i només tenia un dòlar i vuitanta-set cèntims per comprar un regal a en Jim. Durant els últims mesos havia anat estalviant tants diners com havia pogut, i tan sols havia pogut arregar això. Amb vint dòlars a la setmana no n'hi ha per a gaire. Havien tingut més despeses del que havia comptat; sempre se'n tenen més del compte. Només un dòlar i vuitanta-set cèntims per comprar un regal a en Jim, el seu Jim. S'havia passat moltes hores rumiant amb il·lusió quina cosa bonica li podria comprar. Algun regal esplèndid, original i bo; una cosa que fos mínimament digna de l'honor de ser propietat d'en Jim.

Entre les dues finestres de la sala hi havia un mirall de paret. Segurament heu vist algun mirall de paret en un pis de vuit dòlars de lloguer a la setmana. Una persona prou prima i lleugera pot obtenir, observant el seu reflex per mitjà d'una seqüència ràpida de salts, una visió força fidel del seu aspecte. La Della, que era esvelta, ho tenia per la mà.

De cop es va separar de la finestra d'una revolada i es va plantar davant del mirall. Els ulls li brillaven, però la cara li va perdre el color en vint segons. Va desfer-se els cabells en un moment i se'ls va deixar caure esquena avall.

Resulta que en James Dillingham Young i la seva dona posseïen dues coses de les quals tant l'un com l'altre s'enorgullien moltíssim. L'una era el rellotge d'or d'en Jim, que havia sigut del pare i de l'avi, i l'altra era la cabellera de la Della. Si la reina de Saba hagués viscut al pis de l'altra banda del celobert, la Della hauria deixat penjar algun dia els cabells per fora de la finestra perquè se li eixuguessin, només per restar valor a les joies i els regals de Sa Majestat. Si el rei Salomó hagués sigut el porter, amb tots els seus tresors amuntegats al soterrani, en Jim s'hauria tret el rellotge de la butxaca cada vegada que li passés pel davant només per veure-li acariciar-se la barba d'enveja.

La Della, doncs, tenia la cabellera deixada anar, i li queia cos avall ondulada i lluent com una cascada d'aigües castanyes. Li arribava fins sota genoll, i quasi li feia de vestit. I de sobte se la va tornar a recollir nerviosament en un moment. Durant un instant va vacil·lar i es va quedar immòbil, i un parell de llàgrimes li van caure sobre la ratada catifa vermella.

Es va posar la jaqueta marró i el barret a joc, tots dos ja vells, i, amb un revolar de faldilles i una lluïssor viva als ulls, va travessar la porta com una exhalació, va baixar l'escala i va sortir al carrer.

On va parar hi havia un rètol que hi deia «*Madame Sofronie*. Postissos naturals de tots els tipus». La Della va pujar corrents un tram d'escala i va agafar aire. La *madame*, una dona grossa, molt blanca de pell, eixuta, tenia molt poc de «*Sofronie*».¹

1. El nom exòtic de la dona no es correspon amb el seu físic ni amb el seu parlar, que és de Brooklyn.

—¿Que em voldria comprar els cabells? —li va demanar la Della.

—Em dedico a comprar-ne —va dir la *madame*—. Tregui's el barret, que els hi pugui mirar.

La cascada de color castany va tornar a caure-li espatlles avall.

—Vint dòlars —va dir la *madame* mentre sospesava la massa de cabells amb mà experta.

—Ja me'ls pot donar —va dir la Della.

I les dues hores següents se li van fer eternes com un sospir. Perdoneu la metàfora coixa: escorcollava les botigues buscant un regal per a en Jim.

Va acabar-lo trobant. Semblava fet expressament per a en Jim i per a ningú més. No n'hi havia cap d'igual a cap de les altres botigues, que la Della havia deixat de cap per avall. Era una cadena de rellotge de platí de disseny senzill i auster, que donava testimoni del seu valor pel que era, sense necessitat d'oripells, com correspon a les coses de qualitat. I lligava amb el rellotge d'en Jim. De seguida que la va veure va pensar que havia de ser per a ell. Era com en Jim: valuós i discret. A tots dos els esqueien tots dos adjectius. N'hi van demanar vint-i-un dòlars i la Della se'n va tornar cap a casa amb vuitanta-set cèntims. Amb aquella cadena enganxada al rellotge, en Jim tindria motiu per mirar l'hora davant de qualsevol companyia. El rellotge era bo, però en Jim solia consultar-lo de reüll per culpa de la vella corretja de cuir que tenia en comptes de cadena.

Quan la Della va arribar a la casa, l'eufòria va deixar pas a la prudència i al seny. Va agafar els crespadors, va encendre el

llum de gas i va posar-se a reparar la destrossa causada per la generositat filla de l'amor, que sempre és una tasca formidable, una tasca mastodòntica.

Al cap de menys de tres quarts d'hora tenia el cap cobert de petits rínxols atapeïts que li donaven un aire de col·legial entremaliat. Es va passar una bona estona al mirall observant-se amb ull crític.

«Si abans de mirar-me per segona vegada en Jim no m'espanya —va pensar— dirà que semblo una corista de Coney Island. Però ai, ¿què hauria pogut comprar amb un dòlar i vuitanta-set cèntims?»

A les set el cafè estava fet i la paella era a sobre de la cuina econòmica calenta i a punt per fregir-hi les llonzes.

En Jim no arribava mai tard. La Della va amagar-se la cadena doblada dintre el puny i es va asseure a l'angle de la taula que quedava més a prop de la porta per on en Jim havia d'entrar com sempre. Al cap d'un moment va sentir-li els passos al primer tram de l'escala, i va perdre el color un instant. Tenia el costum de dir breus oracions mudes per les coses quotidianes més senzilles, i aquesta vegada va mormolar:

—Sisplau, Déu meu, fes que em continui veient bonica.

La porta es va obrir, i en Jim va entrar i la va tancar. Se'l veia prim i molt seriós. El pobre noi tenia tot just vint-i-dos anys, i ja carregava el pes d'una família. Li calia un abric nou i no portava guants.

Es va quedar parat a la porta mateix, immòbil com un gos de mostra que ha flairat una guatl·la. Tenia els ulls clavats en la Della, amb una expressió que la Della no sabia desxifrar i

que li va fer venir una esgarripança. No era de disgust, ni de sorpresa, ni de desaprovació, ni d'esglai, ni de cap dels sentiments per als quals ella s'havia preparat. Es limitava a mirar-la fixament amb aquella estranya expressió a la cara.

La Della es va aixecar de taula i se li va acostar.

—Jim, amor meu —va exclamar—, no em miris així. M'he fet tallar els cabells per vendre-me'ls perquè em feia mal el cor no poder fer-te un regal per Nadal. Ja tornaran a créixer; no et sap greu, ¿oi? Ho he hagut de fer. Els cabells em creixen molt de pressa. Va, Jim, desitja'm bon Nadal i estiguem contents! No et pots imaginar quin regal més bonic que t'he comprat.

—¿T'has tallat els cabells? —li va demanar en Jim treballosament, com si hagués necessitat fer un gran esforç mental per arribar a aquella conclusió evident.

—Tallat i venut —va dir la Della—. ¿T'agrada igual, per això? Continuo sent jo, però sense els cabells, ¿no?

En Jim va passejar la mirada per la sala amb aire intrigat.

—¿Ja no tens la teva cabellera, doncs? —va dir, amb expressió atordida.

—No cal que la busquis —va dir la Della—. Ja t'ho he dit, que me l'he venuda. Ja no la tinc. Avui és la nit de Nadal, rei. No m'ho tinguis en compte, que ho he fet per tu. Pot ser que es pugui calcular quants cabells tenia al cap —va prosseguir, amb una solemne tendresa de cop i volta—, però l'amor que et tinc no. ¿Vols que posi a fer les llonzes, Jim?

Va semblar que en Jim sortia del seu somieig, perquè va cenyir la Della amb tots dos braços.

Desviem discretament la mirada durant deu segons cap a qualsevol objecte de no res. Entre vuit dòlars la setmana i un milió l'any, ¿quina diferència hi ha? Un matemàtic o un esperit intel·ligent erraria en la resposta. Els Reis van portar regals inestimables, però aquest no en va ser un. Aquesta afirmació abstrusa quedarà aclarida més endavant.

En Jim va treure un paquet de la butxaca de l'abric i el va deixar sobre la taula.

—Sembla que no em coneguis, Dell —va dir—. Saps que cap pentinat, cap tall de cabells, ni cap permanent farà que t'estimi menys de com t'estimo. Però quan desemboliquis aquest paquet entendràs per què m'has deixat un moment destarotat d'entrada.

Els traçuts dits blancs de la Della van partir el cordill i van estripar el paper. I de cop es va sentir un xisclé d'entusiasme, i just després, ai!, un canvi sobtat femení a un doll de llàgrimes i gemecs de desesperació que va exigir que l'home de la casa hagués de recórrer a tota la seva capacitat de consol.

Perquè el que hi havia eren unes pintes; el joc de pintes, dues de laterals i una de posterior, de què la Della havia quedat enamorada feia temps quan les havia vistes en un aparador de Broadway. Unes pintes maquíssimes, de carei autèntic, amb les vores tatxonades de pedres, i d'un color que lligava a la perfecció amb l'esplèndida cabellera perduda. La Della sabia que eren cares, i se n'havia delit sense tenir cap esperança que acabessin sent seves. I, ara que ho eren, les trenes que aquells ornaments tan cobejats haurien hagut d'embellir havien desaparegut.

Ella, però, se les va estrènyer contra el pit, i al cap d'una mica, amb els ulls entelats, es va veure amb cor d'aixecar la vista i dir amb un somriure:

—Els cabells em creixen molt de pressa, Jim!

I de cop la Della va fer un bot com un gat escaldat i va exclamar:

—Ai ai!

En Jim encara no havia vist l'esplèndid regal que ella li havia comprat. La Della, expectant, va estendre la mà oberta cap a ell perquè el veiés. Va semblar que l'opacitat del metall preciós resplendís de cop amb un reflex del seu esperit alegre i fervorós.

—¿Eh quina bellesa, Jim? He voltat tota la ciutat per trobar-la. Ara hauràs de mirar l'hora tres-centes vegades al dia. Deixa'm el rellotge, que vull veure com queda.

En comptes de fer el que se li deia, en Jim es va deixar caure al sofà i es va posar les mans al clatell amb un somriure.

—Dell —li va dir—, valdrà més que deixem estar els regals i els tinguem desats una temporada. Són massa bons perquè els fem servir de moment. M'he venut el rellotge per tenir els diners per comprar-te les pintes. Pots posar a fer les llonzes, si vols.

Els Reis, com sabeu, eren uns homes savis —prodigiosament savis— que van portar regals a l'Infant de l'establia. Van instaurar el costum de fer regals per Nadal. Com que eren savis, segur que van fer uns savis regals, incloent-hi segurament la possibilitat de canviar-los en cas de ser repetits. Jo aquí us he relatat com bonament he sabut el cas anodí de dos joves arrauxats que molt poc sàviament van sacrificar

l'un per a l'altre els tresors més preuats de cadascun. Però per acabar podem dir, als savis d'avui dia, que, de tothom qui fa regals, els dos joves d'aquell pis van ser els més savis. De tothom qui dona i rep regals, la gent com ells és la més sàvia. Són els més savis siguin on siguin. Són els Reis.